

dr. Csongrádi Erika*:

Szigorúbb szabályok jöhetnek a fogyasztói hitelezésnél

Gyökeresen átalakultak a fogyasztói vásárlási szokások: a pandémia után is időről-időre beszűkülhet a személyes fizikai tér, miközben szinte mindenkinek elérhetővé váltak a digitális beszerzési lehetőségek. Az Európai Unió felismerte: a fogyasztói hitelezésnek is lépést kell tartania az átalakulással. Friss ambiciózus jogalkotási javaslatuk egyúttal reagál az eddig nem vagy alig szabályozott új piaci szereplők és termékek okozta kihívásokra, illetve a digitalizáció hozadékaként az információk újfajta közzétételére és a fogyasztók hitelképességének automatizált döntéshozatali rendszerek segítségével történő vizsgálatára is.

Az Európai Bizottság felismerte azt, hogy a [fogyasztói hitel-irányelv](#) (CCD) 2008. évi hatályba lépése óta jelentősen megváltoztak a fogyasztói szokások, másrészt a digitálisan is elérhető szolgáltatások, illetve finanszírozási módok köre. Ezért [javaslatot](#) dolgoztak ki a szabályozás átfogó felülvizsgálatára. Az európai uniós tapasztalatok szerint ráadásul a nem szabályozott kockázatos termékek és nem egyértelműen szabályozott új piaci szereplők megjelenése - a korlátozott mértékű fogyasztói tudatossággal társulva - a fogyasztók helyzetét és viselkedésmódját károsító gyakorlatokhoz, a fogyasztók hitelképességének alapos vizsgálata nélkül nyújtott hitelekhez, továbbá az egyedi körülményeik, vagy akár a pandémia miatt kialakult rendszerszintű gazdasági zavarok miatt könnyen eladósodó fogyasztókhoz vezetett. Ezek ugyancsak a jelenlegi szabályozás módosításának szükségességét támasztja alá.

Zöld, digitális és minden fogyasztóra figyel

Az uniós jogalkotási javaslat az általános termékbiztonsági rendelettel együtt az EU 2020-ban indított [új fogyasztóügyi stratégiájának](#) a részét képezi, amely az EU fogyasztóvédelmi politikája általános keretének megújítására törekszik.

Az új stratégia amellet, hogy a fogyasztóvédelem magasabb szintjének megteremtését célul tűzte ki, támogatni kívánja az európai fogyasztókat abban is, hogy aktív szerepet vállaljanak a zöld és digitális átállásban. A stratégia olyan prioritásokat és kulcsintézkedéseket határoz meg, amelyeket a következő 5 évben a tagállamokkal közösen, európai és nemzeti szinten kell végrehajtani, az alábbi pillérekre alapozva:

1. **Zöld átállás** – célja az, hogy az uniós piacon a fogyasztók hozzájuthassanak a fenntartható termékekhez, és jobb tájékoztatást kapjanak a termékek fenntarthatóságáról, ezzel is ösztönözve a fenntarthatóbb és „körforgásos” termékek vásárlását.
2. **Digitális transzformáció** – az EU fel kíván lépni az olyan online kereskedelmi gyakorlatok ellen, amelyek figyelmen kívül hagyják a fogyasztók megalapozott döntéshez való jogát, visszaélnak viselkedési elfogultságukkal vagy torzítják döntéshozatali folyamataikat.
3. **A fogyasztói jogok hatékony érvényesítése** – a fogyasztói jogok érvényesítése alapvetően a tagállamok felelőssége, így a Bizottság e téren segítséget kíván nyújtani a tagállamoknak ahhoz, hogy megfelelően hajtsák végre és érvényesítsék a fogyasztóvédelmi jogszabályokat.

4. **Sajátos szükségletű fogyasztói csoportok segítése** – bizonyos fogyasztói csoportok (pl. a gyermekek, az idősek vagy a fogyatékossgal élők) egyes helyzetekben különösen kiszolgáltatottak lehetnek, és különleges védelmet igényelnek, ezért az ő helyzetüket segítő megfontolások kifejezett fókuszba kerültek.

A stratégia ezen alapköveire építve a fogyasztóihitel-irányelvhez javasolt módosítások a magasabb szintű fogyasztóvédelem megteremtése, továbbá a digitalizáció fokozott térnyerésére alapozva a vállalkozások számára az egyértelműbb és összehangoltabb jogi keretek biztosítására törekuszenek. Mindez csökkenti az egyes tagállamokban történő hitelnyújtás korlátait, ezáltal erősítve az egyenlő versenyfeltételeket a tagállamokon belül és azok között is.

Korlátok a szürkezónás szereplőknek, termékeknek

Mivel a **nem szabályozott kockázatos termékek és a nem egyértelműen szabályozott új piaci szereplők** megjelenése esetenként a **fogyasztók helyzetét és viselkedésmódját kihasználó gyakorlatokhoz és könnyen eladósodó fogyasztókhoz vezetett**, így ezek megelőzése érdekében a fogyasztóihitel-irányelv módosítására irányuló javaslat többek között az alábbi főbb előírásokat tartalmazza:

- a hiteltermékek kéréstlen értékesítésére (pl. a kéréstlenül kínált folyószámlahitelek és hitelkártyák) vonatkozó tilalom bevezetése;
- a fogyasztók számára a reklámokban nyújtandó információk mennyiségét a kulcsfontosságú alapinformációkra kell csökkenteni;
- a fogyasztók számára a hiteltermékekkel kapcsolatban megfelelő tájékoztatást kell nyújtani;
- a hitelnyújtást megelőzően kötelező a fogyasztó hitelképességének vizsgálata, emellett az automatizált (ügynevezett profilalkotáson alapuló) hitelvizsgálat mellett kifejezetten kérhető az ügyintéző által végzett egyedi hitelképesség-vizsgálat is;
- kiterjesztik a fogyasztóihitel-irányelv hatályát a 200 euró alatti kölcsönökre, a kamatmentes hitelekre, a folyószámlahitelekre és azon lízingszerződésekre, amelyeknél a lízing tárgyára vonatkozó vásárlási opció a szerződés része;
- rögzítik, hogy a hitel határidő előtt visszafizethető a hitelezőnek az előtörlesztéshez közvetlenül kapcsolódó költségeinek méltányos és indokolt ellentételezése mellett;
- alapesetben tilos az árukapcsolás és „előre kipipált jelölőnégyzetek” alkalmazása;
- az eddiginél részletesebben fogalmazzák meg a THM számítási módját;
- a tagállamokat kötelezik, hogy felső értékeket határozzanak meg a kamatlábakra, a teljes hiteldíjmutatóra, illetve a hitel teljes költségére;
- a hitelintézetnek nem minősülő hitelezőkre megfelelő engedélyezési, nyilvántartásba vételi és felügyeleti eljárásoknak kell vonatkozniuk;
- a fogyasztók számára alternatív vitarendezési eljárásokat kell biztosítani;
- az adósságkezelési tanácsadási szolgáltatások elérhetőségének javítása;
- a végrehajtás feltételeinek javítása;
- az elállási jog biztosításának további kiterjesztése.

Mi lesz ebből itthon?

Következő lépésként a javaslatcsomagot az Európai Parlament és a Tanács tárgyalja meg. E folyamatot a Magyar Nemzeti Bank is figyelemmel kíséri, hiszen elfogadása esetén a módosított fogyasztóihitel-irányelv itthon is jelentős jogszabályi és felügyelési változásokkal jár majd a jövőben. A magyar jogszabályok az irányelvbe újonnan bekerülő előírások egyes elemeit már tartalmazzák, a további módosításokra pedig kellően felkészült a hazai fogyasztóvédelmi és szabályozási környezet.

*A szerző a Magyar Nemzeti Bank munkatársa

„Szerkesztett formában megjelent a napi.hu portálon 2022. július 5-én.”